Täysistunto

Keskiviikko 11.3.2020 klo 14.03—16.33

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tulvariskien hallinnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 105/2019 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 1/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 1/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä ja mennään yleiskeskusteluun.

Keskustelu

14.04 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Lakiesitys on ihan hyvä ja samoin valiokunnan mietintö. Kiinnitän huomiota siihen asiaan, että tämä antaa mahdollisuuden puuttua myös kuivuuteen. Tällä hetkellä kun elämme ikuista marraskuuta ja vesien pinnat monissa sisäjärvissä ovat poikkeuksellisen korkealla, niin kuivuusasia ei välttämättä tunnu kovin ajankohtaiselta. Fakta on kuitenkin se, että ilmastonmuutoksen myötä sään ääri-ilmiöt ja sateet ovat ajoittain lisääntymässä mutta myös kuivuus. Tämä nähtiin esimerkiksi Pirkanmaalla viime kesänä, kun järvien korkeudet olivat poikkeuksellisen alhaalla. Laki antaa edelleen mahdollisuuden puuttua entistä tiukemmin myös tähän tilanteeseen. Ja erityisesti tämä niin sanottu kevätkuoppa [Puhemies koputtaa] on semmoinen asia, johon on syytä kiinnittää huomiota, jotta korkeuserot eivät myöskään alaspäin sitten liikaa heittele. [Hälinää]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, koetetaan välttää sellaista ylimääräistä supinaa sillä välin, kun täällä edustaja pitää puhetta.

14.05 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Helsingin Sanomat uutisoi helmikuussa, että Helsingin Arabianrannasta on tullut tänä talvena vesipuisto. Uima-altaiden ja liukumäkien sijaan sieltä löytyy meri, joka on tulvinut puistoalueelle syksystä saakka. Vasta muutama viikko sitten mediassa näkyneet kuvat kovan myrskyn aiheuttamista ennätystulvista ylittivät uutiskynnyksen. Suurimmat vauriot alueelle kuitenkin tekee koko talven jatkunut tulva. Helsingissä ja monissa muissa kunnissa on useita rakennettuja alueita, jotka ovat tulville alttiita. Näillä alueilla tulvat hankaloittavat asukkaiden ja siellä liikkuvien elämää ja voivat vaurioittaa myös rakennuksia ja rakenteita. Suomi on paitsi pitkän merenrannikon maa myös satojentuhansien järvien ja satojen jokien maa. Ilmastonmuutoksen aiheuttama vedenpinnan nousu tulee olemaan kasvava ja vakava ongelma monilla alueilla, ja siihen on varauduttava.

Tiedämme, että ilmastonmuutos lisää sään ääri-ilmiöitä. Muutamana viime kesänä olemme kokeneet poikkeuksellisen pitkiä ja kuivia hellejaksoja, joiden seurauksena maa kärähtää, viljasadot kärsivät ja vanhukset uupuvat kuumuudessa. Kulunut talvi taas on ollut todellakin kuukausien mittainen marraskuu, jolloin Helsingissä on ollut välillä lämpimämpää kuin Italiassa. Oulun korkeudella vuodenvaihteessa nurmikko viheriöi loskan alla, Turussa kukki kirsikkapuu helmikuussa. Nämä ilmiöt vaikuttavat niin hule- kuin tulvavesien hallintaan, ruoantuotantoon, infrarakenteisiin, metsän kasvuun ja asumisolosuhteisiin.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaan ely-keskusten tehtäviin kuuluisi jatkossa ottaa tulvatilanteiden lisäksi huomioon muut tavanomaisesta poikkeavat vesiolot, kuten rankkasateet ja kuivuus, sekä vesitilanteiden hallinta tällaisissa olosuhteissa. Tämä on tärkeä ja tarpeellinen esitys ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta.

Käsittelimme hiljattain hallituksen ensimmäistä ilmastovuosikertomusta. Suomella on ilmastolain mukaan oltava sopeutumissuunnitelma ilmastonmuutokseen. Vuosikertomuksesta kävi ilmi, että ilmastoriskejä ja niihin sopeutumisen tarvetta ei vielä tunnisteta riittävän hyvin, minkä seurauksena riskien hallinta on puutteellista. Ilmastonmuutoksen kiihtyessä sopeutustoimia on tarpeen vahvistaa. Ympäristövaliokunta painottikin ilmastovuosikertomuksesta antamassaan mietinnössään, että ilmastonmuutokseen sopeutumista tulisi tarkastella jokaisessa vuosikertomuksessa, ei vain joka neljäs vuosi.

Ilmastonmuutosta pitää torjua kaikin keinoin. Silti on selvää, että 1,5 asteen lämpenemisellä tulee olemaan merkittäviä haittavaikutuksia. Siksi myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja tulvariskeihin varautumisen on oltava ennakoivaa ja tehokasta. Se säästää myös kustannuksia. Tässä kuntien maankäyttösuunnittelulla ja kaavoituksella on keskeinen rooli. Mutta sään ääri-ilmiöihin ja tulviin varautumisessa ja niiden aiheuttamien haittojen minimoimisessa tarvitaan myös valtakunnallisen tason toimia. Nyt hyväksyttävänä oleva lakimuutos osaltaan vastaa näihin tarpeisiin.

14.09 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa herra puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tulvariskien hallinnasta annettua lakia, ja pidän tätä hallituksen esitystä erinomaisena sisältönsä puolesta. Kuten edustaja Kiuru totesi, ely-keskuksen tehtäviä muutetaan niin, että tulvatilanteiden lisäksi on otettava huomioon jatkossa myös muun muassa kuivuus ja kuivuudesta johtuvat poikkeusolot. Vesitilanteiden hallinta tällaisissa olosuhteissa on oleellista huoltovarmuuden kannalta jokaiselle meille suomalaiselle, ja pidän erittäin hyvänä myös sitä, että lakiin lisätään säännökset seurannasta, eli jatkuvasta seurannasta sen osalta, miten varautuminen toteutuu ja miten se on otettu huomioon.

Tulvatilanne on ollut huolestuttava muun muassa Satakunnassa, missä Kokemäenjoki on tulvinut yli äyräiden ja vesi on peittänyt allensa peltoja ja pihoja ja teitä, mutta on tämä vesien tilanne huolestuttava myös tuolla meillä Päijät-Hämeessä ja Kanta-Hämeessäkin, ylipäätään koko Hämeessä. Meillä huolena on ollut esimerkiksi viime syksynä se, että kaivot tyhjenevät kuivuudesta ja pohjavesien muutokset ovat huomattavia, jopa sellaiset kaivot, jotka ovat toimineet moitteitta aina 40-luvulta saakka, ja nyt on ollut tilanteita, ettei vettä ole kertakaikkisesti saatavilla. Tämä on haastanut paitsi elämistä näissä taloissa mutta myös kuormittanut esimerkiksi matkailualaa, kun osa mökeistä on ollut täysin käyttökelvottomassa kunnossa.

Olen huolissani pohjavesien muutoksista, ja Päijänteen vedenkorkeus on huolestuttanut minua erityisesti. Se on ollut puoli vuotta sitten noin metrin keskimääräistä alempana vä-

häisistä sateista johtuen, ja myös Vesijärvellä rantaviiva on vetäytynyt näkyvästi vastikään. Sama ilmiö on toki ollut koko Suomessa.

Nähdäkseni tällä esityksellä parannetaan varautumista näihin edellä kuvattuihin olosuhteisiin ja niiden vaatimiin poikkeustilanteisiin ja siten edistetään myöskin sopeutumista ilmastonmuutoksen tilanteisiin, ja nähdäkseni tämä hallituksen esitys on siksi erinomainen.

14.11 **Janne Heikkinen kok:** Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos on kirjaimellisesti aikamme polttavimpia kysymyksiä. Ilmastonmuutoksen ennustetaan lisäävän globaalisti sään eri ääri-ilmiöitä, eli toisaalta rankkasateita ja myrskyjä ja toisaalta myös pidempiä kuivuuden jaksoja. Myös merenpinnan nousu vaikuttaa omalta osaltaan tulvariskeihin.

Nyt käsiteltävässä hallituksen esityksessä esitetään tulvariskilain soveltamisalan laajentamista. Aiemmin vain tavanomaisiin tulviin sovellettua lakikehikkoa siis laajennettaisiin jatkossa myös muihin tilanteisiin, kuten rankkasateisiin, kuivuuteen ja vesitilanteen hallintaan eri ääriolosuhteissa. Tällainen laaja-alaisempi uhkaskenaarioiden kirjo tulee ottaa nähdäkseni omalta osaltaan huomioon viranomaistyössä, kuten ely-keskuksissa, ja sitä ohjaavassa lainsäädännössä, ja siksi tämä lakiesitys on paikallaan. Lakiin lisätään esityksessä säännökset tulvariskien hallinnan tavoitteiden toteuttamisen seurannasta sekä aineistojen toteuttamisesta tietojärjestelmiin digitaalisesti.

Arvoisa puhemies! Jokien tulviminen on tuttu keväinen ilmiö etenkin Länsi-Suomessa, ulottuen tyypillisesti Satakunnasta Pohjanmaan läpi aina meille Oulun seudulle esimerkiksi Tyrnävänjoelle saakka — siitä meillä on valitettavan tuoreetkin kokemukset olemassa — mutta myös merien rannat ovat tulvariskialuetta Etelä-Suomessa, erityisesti Espoon ja Helsingin alueella. Nämä uhat ovat olleet ely-keskuksien ja muiden viranomaistahojen päänvaivana koko Suomen historian ajan, mutta ilmastonmuutoksen myötä uhkien kirjo laajenee edelleen.

Kuivuuden tai rankkasateiden lisääntymisen myötä toimivasta vesienhallinnasta ja vesitaloudesta on pidettävä huoli koko maassa. Kyse ei ole ainoastaan meidän Pohjanmaan joista vaan koko maasta. Tietysti maan kohoaminen voi tuoda Suomelle asiassa pientä lohtua, mutta siitä huolimatta voi olla, että jollain aikataululla meidän täytyy harkita rakentamista myös erilaisilla tulvavallirakenteilla. Tämmöisiä rakenteitahan ei luonnollisestikaan tarvittaisi, jos meidän maan omaa tulvanhallintajärjestelmää eli soita ei olisi niin laajamittaisesti pilattu maakunnissa.

14.13 **Piritta Rantanen sd:** Arvoisa puhemies! Tarkoituksena on siis tunnistaa poikkeuksellisille tulville ja niistä aiheutuville vahingoille alttiit kohteet ja esittää toimenpiteet vahinkojen estämiseksi ja vähentämiseksi. Tulvatilanteiden lisäksi on otettava huomioon muutkin tavanomaisesta poikkeavat vesiolot, kuten täällä on jo mainittu rankkasateet ja kuivuus, ja niiden tilanteiden hallinta. Tällä esityksellä parannetaan aidosti varautumista sää- ja vesiolojen muutoksiin, joiden ei ennakoida ainakaan vähentyvän tässä ilmastonmuutoksen aihepiirissä. Tämä esitys siis vastaa omalta osaltaan myös ilmastonmuutokseen valmistautumiseemme.

Kyseessä on suunnittelujärjestelmä, jonka tarkoitus on tunnistaa poikkeuksellisille tulville ja kuivuudesta aiheutuville merkittäville vahingoille alttiit kohteet. Tarkoitus on siis tunnistaa mahdolliset taloudelliset mutta myös inhimilliset riskit, joita tällä hetkellä meillä on olemassa ja joihin ei ehkä riittävästi ole osattu kaikessa varautua. Niin kuin täälläkin on kerrottu näitä esimerkkejä, niin Keski-Suomessa meillä on ollut myös tilanteita, joissa kun-

nan vettä ei ole löytynyt, ja näihin asioihin on aidosti puututtava hyvissä ajoin, jotta pystymme vesihuollosta pitämään huolta.

Toivottavasti tämä lakiesitys otetaankin laajasti huomioon eri päätöksenteon tasoilla ja otetaan aidosti käyttöön eikä jää vain paperiksi muiden joukkoon.

14.15 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys on todella tärkeä ja ajassa kiinni. Nyt kun on paljon puhuttu näistä ilmastonmuutoksen vaikutuksista, niin minun mielestäni on liian vähän puhuttu siitä, kuinka niihin sopeudutaan. Samanaikaisesti kun näitä ilmastonmuutoksen torjuntatoimenpiteitä viedään eteenpäin, niin pitää myös tästä sopeutumisesta pitää huolta, ja ajattelen, että tämä hallituksen esitys on osa tätä kokonaisuutta, jossa sitten toisaalta näihin kohonneisiin tulvariskeihin ja myöskin kuivuuteen omalta osaltaan pyritään varautumaan. Tämä koskettaa tietysti vesistöalueita, jokien rantoja — viljelykset monin paikoin kärsivät näistä tulvista — mutta ennen kaikkea merten rannikoilla nykyinenkin, tänäkin päivänä rakennettava uusi asutus saattaa vuosikymmenten päästä olla veden alla. Mielestäni alueiden käytön suunnittelussa ja hallinnassa, kaavoituksessa meidän pitäisi todella rajata siten, että esimerkiksi 15 metriä korkeuskäyrän alle ei merten rannoille saa enää rakentaa, koska mielestäni on vastuutonta toimintaa yhteiskunnalta, jos nyt sallitaan rakentaminen niille alueille, jotka aivan vääjäämättä tulevat jäämään veden alle tulevaisuudessa. Nämä asiat ovat monesti meidän yhteiskunnassa vielä turhan vähäisen keskustelun huomiona, mutta niihin pitäisi nyt entistä enemmän kiinnittää huomiota.

Oma kokonaisuutensa on sitten kuivuus ja vesiongelmat. Niin kuin tässä edustaja Rantanen edellä viittasi, niin Petäjävedellä kunnan vedenottamo ehtyi tässä syksyllä ja koko kunta, sen vesijohtoverkosto, jäi käytännössä ilman vettä. Viime kädessähän se on kunnan vastuulla huolehtia myös vesijohtoverkoston ulkopuolella asuvien vesihuollosta tällaisessa poikkeustilanteessa. On hyvä, että nyt sitä sääntelyä myös tämän hallituksen esityksen osalta täsmennetään. Ei se tähän voi jäädä, koska nämä ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat koko ajan läsnä ja yhä useammallakin elämänalueella, vaan näitä tarvitaan lisää.

14.17 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys tulvariskien hallinnasta on erittäin ajankohtainen. Ja vaikka vaikuttaa äkkivilkaisulla siltä, että kysymyksessä on vähäpätöinen lakiesitys, niin sitähän tämä ei ole. Tämä on erittäin tarpeellinen ja ajankohtainen lakiesitys. Tästä maa- ja metsätalousvaliokunta on tehnyt hyvän mietinnön — erinomaiset kiitokset valiokunnalle hyvin tehdystä työstä ja totta kai myös ministerille ja ministeriölle kiitokset hyvästä valmistelusta.

Ensimmäinen asia, joka kiinnittää huomiota, on se, että tässä tietysti varaudutaan tulvariskeihin, mutta pitää muistaa, että tämä muuttunut maailma... Ilmastohan muuttuu koko ajan, ei ilmastonmuutoksella kannata pelotella ketään. Jääkauden jälkeen, joka oli 11 000 vuotta sitten, ilmasto on muuttunut koko ajan, joka vuosi se on muuttunut. Että jos joku sitä ilmastonmuutosta nyt pitää niin kuin omana keksintönään, on noin 11 000 vuotta myöhässä. Jääkausi on ollut se valtava vedenjakaja tässä asiassa. Sen jälkeen muun muassa valtavat turvekentät ovat kasvaneet. Joidenkin mielestä turve ei uusiudu, mutta sitä on miljardeja kuutioissa vain sattumoisin Suomeen tullut, päässyt kasvamaan — elikkä se on uusiutunut. Mutta se asia, mitä haluan sanoa erikoisella tarkkuudella, on se, että kun nyt varaudutaan tulvien tulemiseen yhä rankempina, se on realiteetti, mutta pitää muistaa myös, että

se voi tarkoittaa äärimmäistä kuivuutta. Tässä talossa, eduskunnassa, on keskusteltu paljon siitä, onko tulvien lisäksi esimerkiksi kuivuusongelma.

Turvepeltoja vastustetaan, mutta maatalouspuolella kaikki maanviljelijät tietävät sen ja moni suomalainen sivistyneesti tietää sen, että turvepellot ovat tämän kansakunnan vahvuus. Kuivina kesinä turvepelloilta voidaan saada kohtuullisen hyvä sato edelleen säätelemällä pohjavettä sopivasti. Esimerkiksi kun on kysymyksessä salaojitetut pellot, niin veden kulkua säätelemällä saadaan turvepelloilta jopa erinomainen sato kuivinakin kesinä. Ja tämä tarkoittaa sitä, että vaikka turvepeltoja ja turvetta — yleensä missä sana ”turve” liikkuu — vihataan ja niiden käyttö pitäisi kieltää välittömästi, niin voin sanoa, että puhtaiden elintarvikkeiden, puhtaan kotimaisen ruoan, kannalta turvepelloilla on äärimmäisen tärkeä rooli ja niiden väheksymistä jonkun ilmastonmuutoksen myötä tai niiden kieltämistä peräti, tai jopa raivaamisen kieltämistä, pidän vastuuttomana. Eihän tämän kansakunnan tulevaisuus ole koskaan siitä kiinni, eikä ilmastonmuutoksen kehitys ole siitä pätkääkään kiinni, viljeleekö suomalainen maanviljelijä sitä sata vuotta sitten raivattua turvepeltoa edelleen vai pannaanko se puunkasvulle. Kysymys on eräänlaisesta ilmiöstä, jolla ajetaan tiettyä poliittista päämäärää ajattelematta sitä, mitkä sen seuraukset ovat. Me tarvitsemme tähän maahan turvepellot, me tarvitsemme tähän maahan monta muutakin turvetuotantoaluetta vielä, jotta saamme pidettyä tämän maan asuttuna.

Tärkeää on muistaa se, että tulvariskeihin varaudutaan viisaasti, ja ennen kaikkea, että maatalous pidetään tässä maassa elinvoimaisena. [Petri Huru: Kyllä!] Kun jotkut tahot puhuvat, että joku pelto pitää panna tuotantokieltoon siksi, että se on turvepohjainen maa, tai kun jonkun muun tekosyyn nojalla ajetaan jotakin tiettyä päämäärää, niin sitä minä en ympäristövaliokunnan puheenjohtajana voi hyväksyä missään nimessä. Tämä maa tarvitsee monipuolisen maatalouden eri puolilla Suomea, koska ne elintarviketehtaatkin, meijerit ja teurastamot ja lihanjalostuspaikat ja muut tällaiset, leipomot sun muut, sijaitsevat eri puolilla Suomea. Ja jos meillä ei ole monipuolista elintarviketuotantoa, nämä äsken mainitut tuotantolaitokset menevät kiinni, ja sitten me olemme tuontielintarvikkeiden varassa.

Ja mitähän ilmastopolitiikkaa se on, kun ajetaan Etelä-Amerikasta tänne laivalla lihaa taikka tuodaan perunoita tai bataattia Yhdysvalloista? Kun tässä yhtenä iltana menin paikalliseen kauppaan ostamaan hyvin ravitsevia appelsiineja, jotka oli Espanjassa tietenkin tuotettu, niin siinä oli valtavan iso kyltti — minä olin hyvillä mielin, että olisiko jotain suomalaistakin ostettavaa — jossa luki, että nyt tuli valtava erä amerikkalaista bataattia, oli erikoistarjouksessa. Minua vähän hymyilytti se tilanne. Se kuvaa sitä, miten on tärkeää meidän pitää huoli siitä, että tämä lakiesitys saadaan voimaan ja myös turvepeltoja rakastetaan. Se on tämän maan paras henkivakuutus. [Toimi Kankaanniemi: Miehen puhe!]

14.21 **Anders Norrback r:** Arvoisa puhemies, värderade talman! Den här regeringens proposition kommer i rätt tid. Det är bra att vi ser över hanteringen av översvämningsrisker. På grund av klimatförändringen blir extrem väderlek med störtregn och torka allt vanligare enligt våra forskare. Speciellt utsatt vid vattenförhållanden som avviker — och inte bara vatten- utan också klimatförhållanden — från det normala är förstås livsmedelsproduktionen. Trots att vi inte kan härleda det till klimatförändringen fick till exempel livsmedelsproduktionen via en kall och regnig höst 2017 och extrem torka våren—sommaren 2018 en mycket mindre skörd än normalt, vilket vi alla har kunnat se.

Värderade talman! Utgående från dessa erfarenheter är det motiverat och viktigt att man nu ändrar så att NTM-centralens uppgifter i översvämningssituationer även ska innefatta

att beakta andra vattenförhållanden som avviker från det normala, till exempel, som det har framkommit här, störtregn och torka.

Arvoisa puhemies! Tulva ja kuivuus vaikuttavat tai voivat vaikuttaa myös meidän tuoreen veden saantiin. Puhdas vesi on elintärkeää, ja toimiva vesihuolto on yhteiskunnan perusedellytys. Meidän tulisi laajemmin keskustella siitä, kenen tulisi omistaa vesivaramme. Kyse ei ole pelkästään elämän perusedellytyksestä vaan myös turvallisuuspolitiikasta.

14.23 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Minusta on ihan viisasta, että tätä lainsäädäntöä muutetaan niin, että viranomaisten on otettava huomioon tavanomaisten tulvariskien lisäksi myös poikkeavat vesiolot, kuten rankkasateet, kuivuus ja niin edelleen. Samaan aikaan haluan muistuttaa, että vaikka täällä Etelä-Suomessa on nyt eletty vähän niin kuin jatkuvaa lokakuuta ja lumesta ei ole tietoakaan, niin meillä on Suomessa edelleen alueita, joilla todelliset, tavanomaiset tulvariskit ovat erittäin merkittäviä. Voi sanoa niinkin, että tämä on vähän eriskummallinen talvi, sillä vaikka täällä etelässä ei ole lunta nähtykään, niin pohjoisessa on aivan ennätysmäärä lunta: viralliset lukemat joillakin alueilla 119 senttiä. Tämähän on tietenkin mukavaa, että pääsee hiihtämään, ja tervetuloa hiihtämään sinne, kaikki, mutta samaan aikaan on todettava, että kyllä siellä nyt ollaan vähän osittain peloissaankin, että minkälaiset tulvat keväällä tulevatkaan, kun lunta on paljon ja lumen vesipitoisuus on poikkeuksellisen korkea.

Meillä on kaksi aluetta, joilla on erityinen tulvariski: toinen on Kittilän keskustan alue, jolla on ollutkin tulvavahinkoja aina silloin tällöin, ja toinen on Rovaniemellä tietty alue, jolla pahimmassa tapauksessa ne vahingot tulevat olemaan miljoonaluokkaa ja kymmeniä miljoonia, jos se sattuu. Siellähän on jo vuosia ollut perustettuja tulvaryhmiä, jotka ovat näitten vesistöalueitten piirissä miettineet, mitkä olisivat tehokkaimpia tapoja ennaltaehkäistä tulvien syntyminen. Totta kai tehokkain tapa olisi perustaa sinne, voi sanoa, Kemi- ja Ounasjoen latvoille altaita, jotka pidättävät näitä vesiä, monitoimialtaita, joissa olisi myös energiataloudellisia hyötyjä, mutta viime vaalikaudella valtioneuvosto päätti, että yhteiskunnallisista syistä niihin Natura-vaihtoihin, joita näitten altaitten perustaminen edellyttäisi, ei lähdetä, ja asia on siinä mielessä loppuun käsitelty toistaiseksi.

Sen takia on tärkeää, että me kiinnitämme huomiota sellaisiin, voi sanoa, konsteihin, joita nyt voitaisiin käyttää. Valitettavaa on, että alueilla, joilla on rakennettu, on hankala mennä pengertämään ja tekemään jotain penkereitä joen ympärille — miten menet toisen maalle pengertämään, jos ei lupaa tule, ja jälkikäteen on hankala kaavoituksen kautta tällaisia velvoitteita saada. Näyttäisi siltä, että vaihtoehtoisia tehokkaita tapoja ei välttämättä ole käytettävissä, ja siksi haluan nostaa esiin sen, että jos yhteiskunta estää tehokkaan tulvansuojelun — kun vakuutusyhtiöt ovat nyt vetäytyneet korvausvastuusta — niin pitäisi yhteiskunnan silloin miettiä myös, että säädettäisiin erillislaki sellaisia poikkeustilanteita varten, joissa meillä ei ole käytettävissä muista yhteiskunnallisista intresseistä johtuen tehokkaita tulvan ehkäisemiskeinoja — niin kuin tässäkin luonnonsuojeluintresseistä johtuen — jolloin lähdettäisiin erillislailla korvaamaan [Puhemies koputtaa] ne vahingot, joita tulee yksityiselle omaisuudelle.

14.26 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Täällä edustaja Kiuru puhui hyvin eilen ja hän puhui hyvin tänään, hän taitaa olla hyvässä vedossa. [Ben Zyskowicz: Puhuu hyvin huomennakin!] — Näin me toivomme kaikki.

Tätä lakia luonnehditaan tässä hallituksen esityksessä sopeutumislaiksi, sopeutumislaiksi, jolla sopeudutaan ilmastonmuutokseen. Tämä luonnehdinta oli tässä varsin mielenkiintoinen, koska on odotettavissa, että tällaisia sopeutuslakeja meillä on edessä tulevaisuudessa enemmänkin. Hyvää tässä on erityisesti se, että nyt on kirjattu tämä seurannan velvoite tähän. Tämä on erinomainen asia, että tulee säädöksiin velvoite seurata, velvoite raportoida.

Jäin sitten miettimään tässä erästä asiaa, mitä olisi voinut tässäkin yhteydessä ehkä tarkistaa: näiden tulva- tai kuivuusvahinkojen korvausmenettelyjen selkeyttämistä. Ehkä sekin sitten tulee meille vähän myöhemmin, jotta ne sujuvoituisivat niiden kannalta, joita tämä koskee esimerkiksi sillä tavalla, että on kysymys heidän elinkeinostaan, sen romahtamisesta kuivuuden tai sateiden tähden.

Reilu kymmenen vuotta sitten tein haastattelun erääseen lehteen professori, ilmastotutkija Markku Kulmalasta, ja kysyin häneltä silloin, miten ilmastonmuutos tulee Suomessa näkymään. Oli hyvin mielenkiintoista, kun hän silloin sanoi selkeästi, että etelästä talvet katoavat lähes kokonaan ja pohjoisessa talvi tulee näkymään rankemmin kuin koskaan, ja tämä talvi meillä on kyllä aivan selvä osoitus tästä.

En tiedä, kuinka pysyvä tämä ilmiö on. Täällä todettiin, että ilmastonmuutos ei ole uusi keksintö, että se olisi jo 11 000 vuotta sitten alkanut. Ehkä hieman tarkentaisin tätä ajatusta ja sanoisin, että kyllä tämä nykyinen ilmastonmuutos on ihan ihmisen tekemä. Meidän elintapamme ja toimintamme ovat tämän tilan tuottaneet, ja edessämme on nyt tämä pitkä tie, jossa yritämme korjata näitä vahinkoja, pysäyttää ilmastonmuutoksen haittoja. Ja niin se vaan on, että näitä sopeutumislakeja meille jatkossakin täällä on odotettavissa.

14.29 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys tulvien hallinnasta ja vesien hallinnasta on tervetullut. Niin kuin tässä keskustelussa on esille tullut useammissakin puheenvuoroissa, tämä on myös varautumista ennen muuta kuiviin aikoihin, eli tässä on kaksi puolta, joista toimivalla vesien hallinnalla pystytään huolehtimaan. Taisi olla edustaja Pauli Kiuru, joka aiemmin toi esille myös näitä kuivia vaiheita, eli silloin kun ei tarvitsisi laskea esimerkiksi lähivesiä niin matalille pinnoille keväisin, niin pystyttäisiin varautumaan paremmin kuiviin kesäkausiin, tai sitten pohjavesienkin näkökulmasta.

Meillä on myös olemassa erittäin hyviä keinoja, luonnonmukaisia keinoja vesien hallintaan, esimerkiksi monitoimikosteikot ovat yksi tällainen, jota muuta muassa Metsästäjäliitto tekee isossa määrin MTK:n ja maanviljelijöiden kanssa yhteistyöllä. Niillä pystytään erinomaisella tavalla huolehtimaan vesistä — toki puhdistaen näitä sadevesiä, mutta toisaalta sitten huolehtien siitä, että vesivarannot säilyvät vakaampina ympäri vuoden, silloin kun vedet ovat runsaimmillaan ja toisaalta sitten kuivempina aikoina. Tämä on itse asiassa myös yksi tehokkaimmista keinoista vaikuttaa ravinnekuormaan. Nämä tulvat itse asiassa nostavat meidän päästöjä, ravinnekuormaa, poikkeuksellisen rajusti. Pahimpia luonnollisesti ovat syksyiset tulvat, silloin huuhtoumat ovat ravinteiden näkökulmasta vielä suurempia. Mutta kun tuossa jokin viikko sitten Maaseudun Tulevaisuutta luin, niin lehdessä kerrottiin näistä vaikutuksista, siitä, miten esimerkiksi tämän talven runsaat sateet ovat nostaneet ravinnekuormat poikkeuksellisen suuriksi, ja ne näkyvät ensimmäisenä siellä meidän lähivesissämme — järvissä ja lammissa — ja sitä kautta sitten tietysti lopulta Itämeren ravinnekuormana ja rehevöitymisenä.

Hyviä yhteistyöhankkeita rannikolla tehdään. Sain aikanaan tutustua myös Porin kaupungin ja ammattikorkean ja Luken tekemään pilottityöskentelyyn, ja tämäntyyppisiä hankkeita tarvitaan.

Mutta kun hallitus ansaitsee kiitosta, niin silloin meillä oppositiosta on ollut tapana sitä antaa. Kovin usein ei tällä kaudella siihen ole ollut aihetta, [Ben Zyskowicz: Tai mahdollisuutta!] mutta nyt on, ja haluan tässä pöytäkirjaan vielä sen kiitoksen liittää, että tämä esitys on hyvä ja tervetullut.

14.32 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! On syytä todellakin kiittää siitä, että tämä lakiesitys on tänne tuotu ja valiokunta on siihen työnsä tehnyt, ja on tärkeää, että tämä viedään eteenpäin, asia on sellainen.

Siitä huolimatta, olemmeko sitä mieltä, mitä edustaja Laukkanen, joka totesi äsken, että ilmastonmuutos on ihmisen syytä, meidän ihmisten syytä kokonaan, vai olemmeko sitten sitä mieltä, mitä edustaja Hoskonen, joka totesi, että ilmastonmuutos oli 11 000 vuotta sitten eikä sitä nyt tapahdu — eli ääripäät ovat tässä — varmasti ilmastonmuutosta tapahtuu jossakin määrin ja osa siitä on ihmisten aiheuttamaa ja sen seurauksia joudumme vastaanottamaan jatkossa ilman muuta. Järkevästi tähän pitää suhtautua, ja tämä lainsäädäntö on mielestäni osa sitä järkevyyttä.

Edustaja Honkonen totesi, että pitäisi ottaa 15 metrin vara merenpinnasta siihen, mihin rakennetaan. Kysyin tuossa edustaja Vähämäeltä, että jos 15 metriä vedenpinta nousee, niin miten Oulun käy, kun hän on oululainen, ja hän totesi, että ei ole Oulusta jäljellä paljon mitään, eli tämä raja on tietysti aika rankka. Ja kun syksyllä tein aloitteen tästä pääkaupungin siirtämisestä Helsingistä Jyväskylään, [Petri Honkonen: Hyvä aloite!] niin monien muiden erinomaisten perusteiden lisäksi minulla oli siellä maininta siitä, että ennusteiden mukaan merenpinta nousee ja Helsinki jää veden alle. Jos se nousee niin paljon kuin edustaja Honkonen ehkä laskee, 15 metriä, niin taitaa olla, että Eduskuntatalokin on niin veden vallassa, että täällä toisessakin kerroksessa vesi on lähes jaloissamme. Eli varautua kaikkeen pitää, mutta järkevästi. Se pääkaupungin muuttaminen Jyväskylään kannattaisi ottaa tässä sopeutumisessa yhdeksi tähtäimeksi, ja uskon, että näitten puheenvuorojen jälkeen tätäkin asiaa ruvetaan miettimään vähän huolellisemmin. Se on aivan vakava kysymys, kyllä näin saattaa jatkossa todellakin käydä. Eikä sen tarvitse nousta 15:tä metriä, niin kuin edustaja Honkonen laskeskeli, vaan varmaan aika paljon pienempikin metrimäärä johtaa siihen, että tällaisia isoja sopeutumistoimenpiteitä pitää tehdä, järkevästi.

14.35 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Me emme lähteneet ihan niin pitkän linjan tulevaisuudesta — omakin työhuoneeni on vielä tuolla aivan pohjakerroksessa. Mutta sen sijaan haluan lausua kiitoksen valiokunnalle rakentavasta ja napakasta käsittelystä tässä lainsäädäntöhankkeessa. Siinähän oli kyse siitä, että luodaan suunnittelujärjestelmä, että reitit ovat selvät silloin, kun ääri-ilmiöitä ilmastonmuutoksen vuoksi ja muista syistä tapahtuu: kerätään tietoa, on tämmöinen hallittu suunnitelma, ja katsotaan, toteutuuko se suunnitelma. Siitä yksinkertaisuudessaan on kyse.

Halusimme kuitenkin vähän laajentaa osaamistamme tässä samalla, ja olemme kuulleet paljon siitä, miten tulvariskejä jo nykypäivänä hallitaan, ja varautumisesta esimerkiksi siihen, miten vähentäisimme päästöjä, mikä täällä keskusteluissa on tullutkin ilmi. Meillähän esimerkiksi hulevesien myötä menee moni viemärilaitos tukkoon tai ylikuormittuu niin, että sitten joudutaan päästämään vesiä — hulauttamaan, kuten usein lehdissä lukee — ton-

neittain tai kymmeniä tonneja, jopa satoja tonneja, suoraan puhdistamatta tuonne vesistöön, ja se ei ole tarkoituksenmukaista

Halusimme kuulla myöskin siitä, miten kuivuuteen on varauduttu. Meillähän tässä talossa on päätetty oikeastaan jo muutama kausi sitten viimeiset vesihuoltohankkeet, eli tämä talo, valtio, ei enää rahoita vesihuoltohankkeita. Siitäkin tuli keskustelua, että voi olla tarkoituksenmukaista pohtia tätä asiaa joskus tulevaisuudessa. Voin kertoa, että esimerkiksi Petäjäveden kunnassa oli aika rankka kesä ja syksy, kun iso osa kuntaa oli niin sanotusti kantoveden varassa.

Saamme tosiaan Sykeltä vielä lisälaskelmia näistä erilaisista ravinnekuorma-asioista. Näitä hulevesiasioita ei, kumma kyllä, ollut laskettu koskaan kokonaisuuteen siinä, miten ison kuorman sekin asia Itämereen vaikuttaa.

En lähde sen kummemmin tässä puolueen kantaa ilmaisemaan, koska tämä oli ihan kaikkien puolueitten yhteinen tahtotila, että tätä lakiesitystä tällaisenaan viedään eteenpäin.

14.38 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! On hienoa kuulla tuo, minkä edustaja Kalmari kertoi ja mikä tässä salissakin on nyt tullut esille, että olemme yhtä mieltä siitä, että tämä hallituksen lakiesitys on erinomainen ja että on tärkeää, että varaudumme siihen, mikä on aivan silmin nähtävää, että erilaiset sään ääri-ilmiöt lisääntyvät.

Kävin viikonloppuna Kuusamossa, missä olen kasvanut, ja siellä kertoivat ihmiset, että viimeksi silloin kun olin sellainen kahdeksanvuotias poika, on ollut niin paljon lunta kuin tänä talvena. Siellä on todella korkeat kinokset ja nietokset, ja ympäri Pohjois-Suomen lunta on nyt todella paljon. Se näkyy siellä sillä tavalla, että siellä on esimerkiksi rakennusten kattoja romahtanut, erityisesti isojen varastorakennusten osalta, ja on jouduttu varautumaan siihen, että miten suojaamme meidän rakennukset, että ne kestävät. Tämäkin näkökulma, että lunta voi olla myös tulevina talvina siellä pohjoisessa poikkeuksellisen paljon, ja siihenkin täytyy sitten varautua. Nyt kun ne lumet ja jäät lähtevät sieltä keväällä liikkeelle, niin siinä voidaan sitten olla ongelmissa, jos ei olla varauduttu.

Kaiken kaikkiaan hallituksen esitys on hyvä ja kannatettava, ja edelleen meidän tulee jatkaa sitä, että varaudumme siihen entistä paremmin, että erilaiset ääri-ilmiöt sään suhteen lisääntyvät, niin tulvat kuin kuivuusjaksotkin.

14.39 **Raimo Piirainen sd:** Arvoisa puhemies! Valiokunnassa käsittelimme tätä hyvässä yhteisymmärryksessä, niin kuin on kuultukin.

Tämä on erittäin tärkeä asia, eikä tämä koske pelkästään jokia, vaan tämä koskee myös järvien pintoja. Muistellaan 2012, mitä tapahtui: Silloin oli sateinen kesä, ja Oulujärven vedenpintakin nousi silloin ylärajalle. Muistelen, että kesämökkiläiset ja muutenkin rannalla asujat olivat hyvin aktiivisesti yhteydessä silloin, että millä tavalla tästä päästäisiin eteenpäin, että saataisiin vedenpintaa alas laskettua. Sen jälkeen muistaakseni lainsäädäntöä kyllä on korjattu siltä osin, mutta silloin oli se ongelma, että ely-keskus ei voinut antaa lupaa vedenpinnan laskemiselle ennen kuin se tuli sinne ylärajalle. Kun vettä tuli sitten yön ja päivän kanssa, niin niinhän siinä kävi sitten, että se meni sen ylärajan yli, ja sitten meni tiet ja meni mökkejä ja rantasaunoja ja grillipaikkoja, mitä kaikkea siinä oli. Mutta rakennettu oli myös sillä tavalla, että vedenrajan alapuolelle. Siihen tulisi mielestäni myös näissä tulvariskeissä puuttua, että ei rakennuslupia myönnetä sitten vedenpinnan alapuolisille alueille.

Meillä on Pohjois-Suomessa todella paljon lunta, ja jos nämä kaikki tulevat sateena tai eivät haihdu taivaan tuuliin, niin on odotettavissa Simojoella ja myös muissa, Ounasjoessa, Tornionjoessa, tulvia. Näihin on hyvä varautua, ja nyt on tähän olemassa lainmukainen ryhmä, joka sitten ely-keskuksen vastuulla näitä asioita hoitaa. Toivotaan, että päästäisiin näistä mökkikellumisista ja muista, mitä nyt on esimerkiksi Simojoellakin nähty, parempaan tilanteeseen. Mutta jos siellä on paksut jäät ja patoutumia, kyllä siinä täytyy hyvissä ajoin miettiä, millä keinoin päästään eroon niistä tai pystytään kiertämään ne patotilanteet, ettei vain sitten vesi pääse nousemaan riittävän ylös.

Erittäin tärkeä lainsäädännön osa tällä hetkellä, ja kiitokset kaikille valiokunnan jäsenille siitä, että tämä meni puhtaasti ja kirkkaasti, yksimielisesti.

14.42 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kysymyksessä on tärkeä säädös ja tärkeä lakimuutos, ja tämä on sillä lailla myönteinen esimerkki siitä, että vaikka tämän talon julkisuuskuva on valitettavan usein sellainen, että me riitelemme ja pyrimme ymmärtämään toisiamme väärin, niin kuitenkin suurin osa Suomen lainsäädännöstä syntyy täällä eduskunnassa yksimielisesti ja niin tämäkin. Haluan tässä erikseen vielä kiittää oppositioryhmiä siitä, että ihmisten turvallisuudelle ja meidän talouselämällemme tärkeä lainsäädäntö on saatu vietyä yksimielisesti niin valiokunnassa kuin se on yksimielisenä täällä salissakin menossa eteenpäin. Kiitos vielä siitä.

Puhemies! Tämä on hyvin tärkeä lainsäädäntö oman vaalipiirini ja Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan kannalta. Kuten iskelmän sanat sanovat, niin minä lähden ja tulvii Pohjanmaa. Kaikki tuntevat Pohjanmaan lakeuden suuret tulvat. Tulvariskien hallinta on erittäin tärkeää Etelä-Pohjanmaalle ja myös muille Pohjanmaan maakunnille oikeastaan aina Lappiin asti, kaikki tietävät. Koulussa on näitä jokia opeteltu, mitkä aina välillä tulvivat.

Täällä on käyty erittäin laadukasta ja korkeatasoista keskustelua ja täällä on käytetty paljon minua asiantuntevampia puheenvuoroja tästä tulvariskiaiheesta, mutta haluan yhden näkökulman tässä ottaa esille.

Se näkökulma on sellainen toimija, joka vaikuttaa erittäin paljon tulvariskien hallintaan, elikkä pumppausyhtymät, joita meillä on ainakin tuolla Etelä-Pohjanmaalla esimerkiksi Lapuanjokivarressa. Nehän ovat tällaisia maanomistajien muodostamia yhteenliittymiä, yhtymiä, joilla on varsin isojakin pumppuja, joilla varaudutaan sitten siihen, että mikäli tulee tulvatilanne, niin voidaan juoksuttaa sitä jokien vettä pelloille ja sillä estää taajamien ja kuntien hukkuminen sen tulvaveden alle.

Puhemies! Toivoisinkin, että tämä talo ja ehkäpä maamme hyvä hallituskin vähän kiinnittäisi huomiota näiden pumppausyhtymien tilanteeseen. Siellä on aika koviakin taloudellisia vastuita. Tyypillisesti maanviljelijät, joilla nyt ei muutenkaan valtavan hyvin tällä hetkellä taloudellisesti mene, joutuvat yhteisvastuullisesti kustantamaan näiden pumppujen ylläpitoa. On erittäin tärkeää, että Suomen valtio tekee oikeudenmukaisia sopimuksia näiden pumppausyhtymien kanssa, ja täytyy sitten miettiä sitä kustannusten jakoa. Siellä tulee aika kovia kustannuksia, kun pyöritetään niitä pumppuja, ja myöskin sähköverokustannukset ovat aika isot. Vaikka paikalla ei aina väkeä niin paljon ole, mutta kun kuitenkin pöytäkirjoja luetaan, niin toivon, että maa- ja metsätalousministeriössäkin tähän kiinnitetään huomiota ja tuonne paikallisiin ely-keskuksiin oltaisiin yhteydessä ja katsottaisiin, että siellä säilyvät ne pumput hyvässä kunnossa eikä myöskään tule kohtuuttomia rasitteita niille maanomistajille, jotka viime kädessä turvaavat maakunnan muiden ihmisten turvallisuutta tulvariskeiltä.

14.45 **Petri Huru ps:** Arvoisa puhemies! Lakiesitys sinällään on kannatettava. Salikeskustelun perusteella haluaisin kuitenkin hallitukselle pari kommenttia antaa.

Täällä mainittiin Kokemäenjoki ja Satakunta, ja siihen liittyen tulvathan ovat asioita, joihin varaudutaan ennakolta. Satakunnassa ovat Kokemäenjoen osalta tiettyjä hankaluuksia tuoneet Natura-alueet. Kun pitäisi ruopata, ei voi läjittää pohjasta ruopattavia massoja siihen viereen, vaan ne pitäisi kuljettaa pidemmälle, mikä lisää kustannuksia. Eli voisiko tähän saada muutoksia, eli onko sitä pohjasta nostettavaa massaa kuitenkin mahdollista läjittää vaikkapa sitten Natura-alueelle?

Toinen oli kuivuuden osalta, kun puhuttiin, että kaivot kuivuvat. Näin on, ja niin on ollut ennenkin. Aiemmin pelastuslaitos on voinut toimittaa vettä kuivuneisiin kaivoihin. Tänä päivänä ei enää voi, koska kilpailulaki kieltää toiminnan. Täytyy tilata joltain yritykseltä se vesi sinne, eli pelastuslaitos ei voi toimittaa. Voisiko toimittaa jatkossa?

14.46 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! On tosiasia, että ilmasto muuttuu. Suomi ei voi sitä estää. Ilmastonmuutoksen hillitsemisessäkin lienemme pääosin muun maailman armoilla, mutta vastuu ilmastonmuutokseen sopeutumisesta Suomessa on yksin meillä.

Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys tulvariskien hallinnasta annetun lain muuttamisesta on tärkeä osoitus siitä, että Suomi voi ja Suomen pitää varautua paremmin ilmastonmuutokseen. Tulvariskithän eivät ole sinänsä uusi asia, mutta riskit lisääntyvät tulevaisuudessa. On tärkeää, että tässä esityksessä varaudutaan tulvatilanteiden ohella muihin poikkeaviin vesioloihin, kuten esimerkiksi rankkasateisiin ja kuivuuteen sekä yleiseen vesitilanteiden hallintaan. Näin siis parannetaan varautumista sää- ja vesiolojen muutoksiin ja erityisesti poikkeavien ilmiöiden lisääntymiseen. Osaltanikin haluan kiittää tästä esityksestä.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen on järkevää ja välttämätöntä. Valitettavasti tämä käsittelyssä oleva lakimuutos näyttää olevan enemmän poikkeus kuin sääntö Suomen toimissa. Suomi ei ole riittävästi nostanut sopeutumista ilmastoagendalle. EU-tasolla onneksi komissio on osana Green Deal -ohjelmaa nostanut sopeutumisen aivan eri tavalla keskeiseen rooliin, ja vuoden sisällähän odotetaan tähän liittyvää adaptaatiostrategiaa. Hallitusohjelmassahan kyllä puhutaan paljon ilmastonmuutoksesta ja asetetaan kunnianhimoisia tavoitteita, mutta pelkät tällaiset pörröpuheet pitäisi lopettaa ja keskittyä ilmastopolitiikassa konkretiaan ja kustannustehokkaaseen päästöjen leikkaamiseen sekä sopeutumistoimiin. Sopeutumista hallitusohjelmassa ei ole mitenkään nostettu esille omana teemanaan. Suomessa on vuodelta 2014 ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelma, ja tämä pitäisikin nyt tällä kaudella ehdottomasti päivittää.

Lisäksi haluan nostaa esille yhdyskuntarakenteeseen liittyvät kysymykset. Me tiedämme, että poikittaissuuntaisten rankkasateiden armoilla rakennettu ympäristö joutuu aivan uudenlaiselle koetukselle. On sanottu, että hyvin tiiviisti rakennettu kaupunkiympäristö sopeutuu aika heikosti sään ääri-ilmiöihin, paitsi sateisiin, myöskin helteisiin. Nythän on käynnissä maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus, ja tähän lakiin suunnitellaan tällaista erityistä ilmastopykälää. Tässä pykälässä tulisikin nostaa nimenomaan sopeutuminen ilmastonmuutoksen hillitsemisen lisäksi keskiöön. Pelkäänpä, että ilmastonmuutoksen nimissä ruvetaan vaatimaan yhdyskuntarakenteen tiivistämistä taajama-alueillakin entisestään ja sitä kautta potentiaalisesti heikennetään kaupunkien [Puhemies koputtaa] ja kuntien kestävyyttä ilmastonmuutoksen edessä.

14.50 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys ja maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö on todettu tässä keskustelussa erinomaisiksi ja tarpeellisiksi. Suomihan on harvoja Euroopan unionin maita, ellei ole ainoa, jonka alueella pelloilta johdetaan vettä poispäin koko ajan. Tuolla monessa Etelä-Euroopan maassa on nimenomaan kasteluvedestä karmea pula, ja siellä toimitaan juuri toisinpäin. Se, mikä on jäänyt tässä keskustelussa mielestäni liian vähälle huomiolle, on se, että kun puhutaan vesien johtamisesta pois pellolta tai veden hallinnasta, niin useimmiten puhutaan turvemaista, lähes poikkeuksetta, ja niin kuin sanoin edellisessä puheenvuorossani, juttu on ihan varmasti näin, että turvemaiden rikkaus on meillä siinä, että se takaa meille aina kestävän sadon, myös kuivina kesäkausina, ja niitähän meillä tulee aivan varmasti. Kovat savimaat, hiekkamaat kuivina jaksoina, kuivina kesinä, eivät juurikaan satoa tuota, mutta turvepellolta sen saa. Elikkä se on meille samalla myös erittäin hyvä henkivakuutus, kun pystymme ruokkimaan tämän kansakunnan oman pellon tuotteilla niin, että säilytämme myös sitten seuraavia vuosia varten muun muassa omat siemenviljat ja monet muut asiat. Elikkä älkäämme sitä turvepeltoa nyt vihatko, koska ei ole mitään perustetta sille. Ja sitten kun ilmastonmuutoksen kannalta puhutaan siitä, ovatko ne turvepellot riittävän maatuneita ja tuottavatko ne hiilidioksidia, niin kyllä sata vuotta viljelty pelto varmaan on jo oman hiilidioksidinsa luovuttanut, ja sille ei syntiä pidä laskea ainakaan hiilidioksidista.

Se toinen asia, mikä tuli vielä mieleeni, on se, että kun olemme siirtyneet selkeästi uuteen aikaan siinä mielessä, että selvää neljää vuodenaikaa ainakaan täällä etelässä ei enää ole, niin meidän on opittava elämään sen asian kanssa hyvin. Kun meillä on Suomen pinta-alasta kaikkiaan suopinta-alaa noin 10 miljoonaa hehtaaria, niin se on se realiteetti, ja sen kanssa meidän on opittava pelaamaan. Nyt kun on puhuttu tästä vesien ohjaamisesta pois ja kuivatuksesta, niin se koskee tietenkin myös metsämaita, ja arvoisa puhemies sallinee sen verran, että poikkean asiasta metsään vain hetkeksi. Se koskee sitä, että kun turvemaista on puhuttu tässä talossa paljon negatiivista, että se tekee päästöjä ja vaikka mitä, niin jos me haluamme tässä maassa tehdä tälle maalle hyvää, maatilojen osalta ja monen tilan osalta se tarkoittaa, että hoidammeko myös turvemaita metsämaina. Ne eivät ole enää mitään päästölähteitä, niin kuin päivän lehti aina haluaa kirjoittaa. Tosiasia on, että oikein lannoitettuna ja hoidettuna meidän turvemaista tulee erinomainen hiilinielu. Se on täysin meidän omissa käsissä ja on erittäin halpa keino. Tekemällä tuhkalannoituksen 10 miljoonan kiintomotin lisäkasvu on aivan helppo saavuttaa — erittäin edullinen, toimiva, eikä rasita vesistöjä, sitoo hiiltä, sitoo ravinteita, kuivattaa soita, jolloin vesistöihin valuma pienenee. Miksi tästä vaihtoehdosta ei tässä talossa haluta puhua vaan puhutaan vain, että turvesuot on lopetettava? Meillä on omat avaimet omissa käsissä. Käytetään niitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Koetetaan loput puheenvuorot pitää tiiviisti tässä hallituksen esityksessä. Edustaja Honkonen näyttää esimerkkiä.

14.53 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa puhemies! Tosiaan, mitä tulee näihin meritulviin ja tähän tulevaan merenpinnan nousuun, niin tämä ei ole mikään leikin asia, oli se raja sitten 10 tai 15 metriä, jos puhutaan tästä yhdyskuntarakenteen kehityksestä. Jos katsotaan sitä merenpinnan ennakoitua nousua, niin suurimmat — esimerkiksi Suomenlahden rannikolla — ennakoidut merenpinnan nousut ovat tämän vuosisadan aikana noin metrin verran. Merenpinnan nousun ennakointi on aika vaikeaa, se saattaa nousta jopa enemmän, tietyt tiedemiehet ovat näin esittäneet, mutta jos ennakoidaan, että se nousee vaikka metrin, niin sit-

ten näiden sään ääri-ilmiöiden — jotka myös lisääntyvät ilmastonmuutoksen myötä ja ovat jo lisääntyneet — yhteydessä tämä vaikutus saattaa olla totta kai vielä hallitsemattomampi. Kun se merenpinta nousee ja kun näitä ääri-ilmiöitä on yhä enemmän, niin totta kai sitten ne vaikutuksetkin ulottuvat korkeammalle aina noissa ääritilanteissa. Ja kun meillä on näin valtavasti tätä yhdyskuntarakennetta, kaikenlaista infraa, taloja — niin kuin on täällä Helsingissä, kautta Suomen muunkin rannikon — niistä tulee valtavia yhteiskunnallisia, kansantaloudellisia kustannuksia, kun sitten näitä tulvavahinkoja korjataan. Tämä on väistämättä meidän edessämme. Kun katsotaan yhdyskuntarakenteen odotettua ikää, sen kestävyyttä, sitä, kuinka kauan talon, kun se rakennetaan, pitäisi kestää — ja totta kai toivotaan, että se kestäisi mahdollisimman kauan — niin olisi yhteiskunnan kannalta vastuullisempaa varautua näihinkin riskeihin mahdollisimman etukäteen, jopa satoja vuosia eteenpäin, sen sijaan, että sitten myöhemmin tulevat sukupolvet joutuvat näitä riskejä kustantamaan ja kadutaan, että tulipa rakennettua sinne, missä nyt sitten aallot liplattavat suurin piirtein rappusilla. Eli tämä on vakava asia. Ja tietysti, jos katsotaan koko maailman mittakaavassa tulvien ja meritulvien yleistymistä, niin satoja miljoonia ihmisiä asuu sellaisilla alueilla, joidenka ennakoidaan jäävän jopa kokonaan vedenpinnan alle lähivuosisatojen kuluessa. Eli kyllä tämä asia on semmoinen, missä meidän Suomessakin tulee olla hereillä.

14.55 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja ilmastonmuutokseen sopeutumisen tarpeesta ja vesienhallinnan monista ulottuvuuksista ja haasteista. Haluan painottaa sitä, että on tärkeää, että niin ilmastonmuutoksen torjuntatoimissa kuin hallintatoimissakin tukeudutaan vahvasti tutkittuun tietoon. Vain siten me pystymme kestävästi vähentämään päästöjä ja sopeutumaan niihin vaikutuksiin, jotka täällä jo ovat.

Tässä edustajat Honkonen ja Vestman ottivat esiin kaupunkisuunnittelun merkityksen, jonka itsekin mainitsin omassa puheessani. Tiivistä kaupunkia voidaan tehdä monella tavalla, ja hulevesien hallinnan kannalta tärkeää on huolehtia erityisesti riittävästä kaupunkivihreästä ja siitä, ettei ole liikaa pintaa, joka ei läpäise vettä.

Pääkaupunkiseudun kunnat, kuntayhtymät ja muut seudulliset toimijat ovat jo tehneet yhteisen ilmastonmuutokseen sopeutumisen strategian, se ulottuu vuodelle 2020, ja siinä on nimenomaan näitä sopeutumistoimia selvitetty, ja uusia sopeutumistoimenpiteitä valmistellaan just parhaillaan uudella ohjelmalla, joka valmistuu vuoteen 2020 mennessä. Joten kyllä ainakin täällä pääkaupunkiseudulla näihin huoliin on herätty ja varaudutaan, mutta toki totta on, että varmastikin sitä varautumisen tasoa on edelleen tarpeen lisätä.

14.57 **Lulu Ranne ps:** Arvoisa puhemies! Erittäin hyvää keskustelua ja erittäin hyvä laki.

Kunnillahan on tämä kaavoitusmonopoli, ja kunnilla on myöskin velvollisuus kehittää vesihuoltoa nykytilannetta vastaavaksi. Tulvat uhkaavat meidän vesihuoltoamme, niin kuin täällä on jo siihen viitattu, ja erittäin tärkeää olisi nyt, että kunnilla olisi osaamista vastata näihin tulevaisuuden haasteisiin. Tällä hetkellä halutaan tiivistä, halutaan korkeaa, halutaan sellaista, jolla ei vastata tulevaisuuden haasteisiin. Tässä kuntien ohjeistaminen ja ohjaaminen on tietenkin aivan keskeisessä roolissa. En haluaisi tietenkään lähteä puuttumaan, mutta osaamista täytyy vahvistaa. Nykyinen vesihuollon infran korjausvelka esimerkiksi on aivan kestämätön, ja sitten se tilanne, että kuinka näissä vesiyhtiöissä sitten näihin infrakorjauksiin ylipäätänsä puututaan. Tämä tilanne on kokonaisvaltainen, ja meidän täytyy kaikkien ottaa se vakavasti. Vesihuolto on isossa roolissa ylipäätänsä, globaalistikin. Meidän puhtaat vedet, meidän maanviljelyskelpoiset maat, nämä ovat aivan kes-

keisessä asemassa, kun me sopeudumme ilmastonmuutoksen, kun me haluamme pitää Suomen kunnossa. — Kiitos.

14.58 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Olen kuunnellut tätä hyvää keskustelua, ja haluaisin omalta osaltani tässä todeta, että kun aikanaan työskentelin valtiolla silloisessa lääninhallituksessa tehtävissä, joihin liittyi varautuminen, niin silloin puhuttiin tämmöisestä terminologiasta kuin erityistilanteet, ja oli varautumissuunnitelmat hyvin monenlaisiin erityistilanteisiin, oli luonnollisesti ydinvoimalaonnettomuutta ja montaa muuta. Mutta yleensä, kun näitä varautumisasioita suunnitellaan, mietitään sitä riskin todennäköisyyttä, ja sitten jos tapahtuu, niin mietitään sitä, kuinka vakavasta asiasta on kysymys.

Kun olen itse miettinyt, mitkä mahtavat oikeasti olla nyt niitä asioita, joihin meillä kaikkein eniten pitäisi panna käytännössä panoksia, kun puhumme varautumisesta erityistilanteisiin tai tällaisiin poikkeuksellisiin ilmiöihin, niin kyllä ne ovat sään ääri-ilmiöt, ja siitähän me olemme täällä nyt puhuneet. Toinen on — en nyt ollenkaan kytke tätä keskustelua tähän tartuntatautitilanteeseen — erimuotoiset epidemiat, ne eivät ole välttämättä ihmisiin kohdistuvia, ne voivat olla myös esimerkiksi eläimistöön kohdistuvia ja muunlaisia, esimerkiksi viljelyksiä uhkaavia. Ja kolmas on tietenkin suuronnettomuudet, jotka ovat tavanomaisempi ja meille ehkä tutumpi asia. Mutta halusin tätä painottaa, että viranomaisten varautumistyössä selvästi tässä kolmen kärjessä ovat sään ääri-ilmiöt eri suuntiin.

Edustaja Vestman totesi täällä, että täytyy myös tehdä suunnitelmia sopeutumiseen. Olen tästä samaa mieltä. Ei pidä ajatella niin, että sopeutuminen tarkoittaisi sitä, että olemme antautuneet tai jollakin tavalla epäonnistuneet esimerkiksi ilmastonmuutoksen suurien, haitallisten vaikutusten torjunnassa. On realismia, että joudumme myös sopeutumaan. Kun ensimmäisen kerran jouduin tekemisiin näiden asioiden kanssa, olin hämmästynyt siitä, että kun eräs ystäväni oli ollut tutkijana Yhdysvalloissa — tästä on jo 20—30 vuotta — ja kun hän tuli sieltä Suomeen, niin hän sanoi, että kyseisessä tieteellisessä tutkimusyhteisössä suunniteltiin kasveja, jotka kestävät paremmin ilmastonmuutosta. Silloin minä aloin ottaa tosissaan sen, että jos ei kysymys enää olekaan siitä, että käymme akateemista keskustelua — silloin puhuttiin enemmän kasvihuoneilmiöstä, nyt puhumme ilmastonmuutoksesta — vaan siitä, että ihan oikeasti panostettiin siihen, että ryhdytään suunnittelemaan kasveja, jotka muutamaa astetta lämpöisemmissä olosuhteissa menestyvät ja sillä tavalla turvaavat elintarviketuotantoa.

Nämä ovat vakavia kysymyksiä, ja keskustelu on todellakin ollut monipuolista ja hyvää.

15.01 **Anna-Kaisa Ikonen kok:** Arvoisa puhemies! Tässä on käyty hyvä keskustelu tulvista ja varautumisesta, ja tässä loppupuolella kääntyi keskustelu myöskin tähän rakentamiseen ja kaupunkisuunnitteluun.

Ajattelen myöskin näin, että sään ääri-ilmiöt ovat meillä tätä päivää, ne ovat tulevaisuutta, ja niihin meidän tulee kyetä varautumaan nykyistä paremmin. Se näkyy meillä tulvien ohella muun muassa sisäilma-asioissa, se näkyy myöskin niin, että meillä ihan muutama viikko sitten omassa kotikaupungissani Tampereella rinnemaa romahti talon alta. Ja meillä saattaa olla monenlaisia tällaisia yllättäviä tilanteita edessä, joihin meidän pitäisi pystyä entistä paremmin kaupunkisuunnittelussa varautumaan. Ja halusin nostaa tämän puheenvuorossani ihan siksi, että tiedän, että meillä Suomen yliopistoissa tehdään tällä hetkellä erittäin hyvää tutkimusta esimerkiksi siitä, mitkä ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät rakentamisessa ja miten ne tulisi ottaa huomioon. Ajattelen, että sitä tietoa meidän tulisi

nykyistä paremmin hyödyntää myöskin suunnittelussa niin täällä valtion puolella kuin kaupunkisuunnittelunkin puolella.

15.02 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! En ajatellut käyttää tästä puheenvuoroa, mutta tämä on innostavaa keskustelua loppujen lopuksi ollut, koska täällä keskustellaan hyvin tärkeistä asioista, ja minäkin haluan kiinnittää huomion enemmän tähän tulevaisuuteen sopeutumiseen. Tällä hetkellähän kestävästä kehityksestä ja ilmaston lämpenemisestäkin puhutaan liian kapea-alaisesti ja kestävän kehityksen indikaattoreitakin tarkastellaan erillään toisistaan, eli enemmän pitäisi puhua ilmastokestävyydestä ja sen tukemisesta ja enemmän pitäisi keskittyä myös ilmastopolitiikan laajaan kokonaisuuteen ja sen vaikutuksiin kansantalouteen, työllisyyteen ja hyvinvointiin. Eli meidän tulisi puhua sopeutumisesta ilmastonmuutokseen, kuten täällä hyvin on monessa puheenvuorossa tuotu esille. Tämä edellyttää muun muassa taloudellisten ja terveydellisten riskien kiihkotonta tunnistamista ja tunnustamista, ja nimenomaan tutkittuun tietoon pohjautuen, ei mututuntumalla. Jos me panostamme enemmän sopeutumistoimien suunnitteluun ja toimeenpanoon, niin myöskin ilmastonmuutoksen haitallisia seurauksia on mahdollista rajoittaa nykyistä tehokkaammin. Tämä näkökulma olisi huomioitava kaikessa tässä keskustelussa myös.

15.03 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa puhemies! Kiitos todellakin erittäin hyvästä ja monipuolisesta keskustelusta. Intouduin minäkin ottamaan puheenvuoron juuri kuunneltuani muiden puheenvuoroja. Mitä tulee tähän näkökulmaan, jonka edustaja Mäkisalo-Ropponen toi esille, niin politiikassa pitäisi kyetä nimenomaan politiikkajohdonmukaisuuteen eli siihen, että esimerkiksi kestävän kehityksen kohdalla pitäisimme mielessä kestävän kehityksen tavoitteet kaikilla politiikan osa-alueilla. Se olisi kaikkein paras tapa varmasti saavuttaa myös niitä kestävän kehityksen tavoitteita, joihin Suomi on sitoutunut, ja viittaan esimerkiksi Agenda 2030 -tavoitteisiin. Meillä esimerkiksi tarkastusvaliokunnassa on otettu tämä asenne, että kun kirjoitamme mietintöjä ja lausuntoja erilaisista raporteista, niin tarkastelemme nimenomaan, miten tämä politiikkajohdonmukaisuus toteutuu esimerkiksi juuri kestävän kehityksen kohdalla.

15.04 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos lisää sään ääri-ilmiöitä, joista täällä on puhuttu paljon ja hyvin. Myös tulvat aiheuttavat vahingollisia seurauksia turvallisuudelle, ympäristölle, yhteiskunnan infralle, taloudelliselle toiminnalle ja jopa kulttuuriperinnölle, kun puhutaan rakentamisesta ja rakennuksista, joita meillä täällä on, mikäli tulvariskeihin ei ole varauduttu.

Tässä hallituksen esityksessä on hyvä pohja sille, kuinka me lähdemme esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa ottamaan huomioon näitä riskejä. Esimerkiksi hulevesitulvia voidaan hallita varaamalla kaavoituksessa hulevesille riittävästi alueita ja virtausreittejä, ja maankäytön suunnittelua tukee järjestelmällinen tulvakartoitustyö, jossa tulvakarttojen avulla annetaan viranomaisille ja kansalaisille tietoa tulva-alueista.

Täällä kun edustaja Vestman otti esiin tämän meidän maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksen ja pelkäsi, että siellä lähdetään tekemään uudistuksessa sellaisia linjauksia, jotka entisestään tiivistävät asutusta, niin tässä jäin miettimään — hän nyt ei valitettavasti ole paikalla — mitä hän mahtoi tällä tarkoittaa. Kyllähän kun puhutaan maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksesta, niin tätä lakia uudistettaessa ilmastonmuutosilmiö ja kaikki siihen

liittyvät kaupungistumiset ja muut meillä tässä lain uudistuksessa otetaan huomioon, ja kyllä minä näkisin, että tämä ei ole se riski, että meillä asuminen keskittyy kaupunkeihin. Meillä on enemmän riski, jos emme varaudu siihen, mitä nämä sään ääri-ilmiöt meille aiheuttavat.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 105/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.